

УДК 633.11:631.53.04

ЗАЄЦЬ С. О., ФУНДИРАТ К. С., ОНУФРАН Л. І.

¹Інститут зрошуваного землеробства НААН, сел. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483, Україна

e-mail: szaiets58@gmail.com, тел. +380501722907

ВИЖИВАННЯ РОСЛИН СУЧАСНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПЕРІОД ЗИМІВЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ

Зимовий період є одним із не менш важливих чинників, що впливають на стан озимих культур, так як під час зимівлі рослини впадають у глибокий спокій. Останніми роками упродовж зимового періоду часто спостерігаються відлиги, рослини зимують за нестійкого спокою, а різке зниження температури призупиняє темпи росту та проходження фізіологічних процесів. Мета досліджень полягала у визначенні на зрошуваних землях після попередника сої вплив агрометеорологічних умов та строків сівби на виживання рослин сучасних сортів пшениці озимої в період зимівлі. Досліди закладались на полях Інституту зрошуваного землеробства НААН згідно методики польових і лабораторних досліджень на зрошуваних землях. Для дослідження було взяті сорти пшениці озимої 'Овідій', 'Марія' і 'Кохана', що створенні в Інституті зрошуваного землеробства НААН і занесенні до Реєстру сортів рослин придатних для вирощування в Україні відповідно у 2009, 2013 і 2009 роках. Передпосівний і сходовикликаючий поливи виконувались за допомогою дощувального агрегата ДДА-100МА. Сівба проводилась у чотири строки: 20 вересня, 1, 10 і 20 жовтня. Метеорологічні показники, які визначали погодні умови вегетаційного періоду пшениці озимої, взято із спостережень обласного центру з гідрометеорології м. Херсон, що розташований на відстані 300 м від польових дослідів. За середніми багаторічними значеннями припинення активної вегетації озимих зернових культур на території Херсонської області відбувається 25 листопада. Фактична тривалість осіннього періоду вегетації за роками досліджень помітно різнилася. У 2015 і 2017 рр. спостерігалася тривала вегетація озимих культур, яка завершилася лише відповідно 29 грудня

та 12 січня. Такий температурний режим зумовив подовження вегетаційного періоду на 30 і 45 діб щодо середньобагаторічних значень. Протилежна ситуація спостерігалась восени 2016 року, коли озимі культури припинили вегетацію на 11 діб раніше середньобагаторічних значень – 15 листопада, а грудень виявився холоднішим за норму на 1,1°C. Проте, умови зимового періоду в 2015–2018 рр. досліджень були в цілому сприятливими, небезпечних метеорологічних явищ для озимих культур не спостерігалось. Найбільш тривалим зимовий спокій озимих зернових культур відмічено у 2016/17 р. – 106 діб, а найменшим у 2015/16р. – 56 діб. Виживання рослин пшениці озимої залежно від строку сівби у середньому за 2015–2018 рр. варіювало на сорти 'Овідій' від 96,5 до 97,9 %, а на сортах 'Марія' і 'Кохана' – від 98,3 і 97,4 до 98,8 %. Якщо на сортах 'Овідій' та 'Кохана' найбільше зберіглося рослин – 97,5, 97,9 й 97,2 та 98,6, 98,8 й 98,1 % за сівби 20 вересня та 1 і 10 жовтня, то на 'Марії' майже однаково у всі строки – 98,3, 98,8, 98,5 і 98,4 %. Найнижчий відсоток виживання рослин у сорту 'Овідій' за сівби 20 жовтня пов'язано з його повільним розвитком в осінній період, накопиченням меншої кількості цукрів у вузлах кущення та найбільшим відсотком їх витрати в зимовий період. Виходячи з отриманих результатів досліджень у 2015–2018 рр., можна стверджувати, що терміни сівби з 20 вересня по 20 жовтня майже не впливають на зимостійкість рослин пшениці озимої, лише на сортах з менш інтенсивним розвитком в осінній період спостерігається тенденція до зниження виживаності за пізніших термінів.

Ключові слова: сорти, пшениця озима, строки сівби, виживання.